

ТАСДИҚ МЕКУНАМ

Ректори Донишгоҳи техникий
Тоҷикистон ба номи акад. М.С. Осимӣ
доктори илмҳои иқтисод, профессор
Давлатзода Қудрат Қамбар

2022 с.

(муҳри ташкилот)

ХУЛОСАИ

Маркази илмӣ-тадқиқотии «Соҳтмон ва Меъморӣ»
ПИТ «Политехник» дар назди Донишгоҳи техникий Тоҷикистон
ба номи академик М.С. Осимӣ

оид ба диссертатсияи Билим Муҳаммад Усмон дар мавзӯи
«Барқароркунии системаи шаҳрсозӣ ва ташаккули сохтори тарҳи шаҳрҳои
калони маркази вилоятҳои Афғонистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ
номзади меъморӣ аз рӯи ихтисоси 05 23 22 – Шаҳрсозӣ, тарҳрезии маҳалҳои
зисти деҳот, ки дар кафедраи «Меъморӣ ва шаҳрсози»-и факултети «Соҳтмон
ва Меъморӣ»-и Донишгоҳи техникий Тоҷикистон ба номи академик М.С.
Осимӣ иҷро карда шудааст.

Муҳаммад Усмон Билим соли 1984 литсеи «Шоҳи Душамшера»-и
ноҳияи 1-уми шаҳри Кобулро бо баҳои аъло хатм кардааст. Ӯ дар соли 1985
ба Донишгоҳи политехникии Кобул факултети «Меъморӣ ва соҳтмон» дохил
шуда, онро соли 1990 бомуваффақият хатм намудааст ва сазовори дипломи
магистр аз рӯи ихтисоси «Лоихакаши биноҳои шаҳрвандӣ ва саноатӣ»
гаштааст.

Тӯли солҳои 2016-2020 дар аспирантураи шӯбаи ғоибонаи Донишгоҳи
техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ аз рӯи ихтисоси 05 23 22-
«Шаҳрсозӣ, тарҳрезии шаҳраҳои деҳот» таҳсил намудааст. Дар давраи таҳсил
дар аспирантура ӯ ҳамаи имтиҳонҳои унвонҷӯи ва таҳассусиро
бомуваффақият супорид ва методикаи корҳои таҳқиқотӣ, назарияи замонави
шаҳрсозиро пурра азхуд намуд. Ба дарсҳои «Назарияи шаҳрсозӣ ва тарҳрезии
ноҳиявӣ» тахти роҳбарии доктори меъморӣ Акбаров А. иштирок намуда
методикаи тарҳрезӣ ва бинокории шаҳру деҳотро дар шароити минтақаҳои
кӯҳӣ аз худ намуд ва мақолаҳои илмӣ худро дар ин равиҷ ба ҷоп расонид.

Фаъолияти меҳнатӣ:

Солҳои 1990 - 1992 фаъолияти кориро дар Вазорати «Шаҳрсозӣ ва арозӣ» (Раёсати Баной) ба ҳайси лоиҳакаш ва барномасоз ифои вазифа кардааст.

Солҳои 1992 то марти 1993 фаъолияти кориашро ҳамчун Раиси «Шаҳрсозӣ ва Арозӣ»-и вилояти Ҷавзҷони Афғонистон пеш бурдааст.

Солҳои 1993-1995 ҳамчун Раиси умумии «Шаҳрсозӣ ва Арозӣ»-и минтақаҳои Шимолии Афғонистон таъин шуд ва ифои вазифа кардааст.

Солҳои 1995 - 1998 ба ҳайси устои департаменти «Меъморӣ ва сохтмон»-и Донишгоҳи Ҷавзҷони Афғонистон фаъолият дошт.

Солҳои 1998- 2005 дар Ширкати сохтмони «Рустам» ба ҳайси муҳандиси бинокор фаъолият кардааст.

Солҳои 2006 - 2009 дар омӯзишгоҳи «Volks Hoch schle»-и шаҳри Мюнхени Ҷумҳурии федеративии Олмон таҳсил намуда соҳиби дипломи ихтисоси забон ва таърихи Олмон шудааст.

Солҳои 2010 - 2012 дар ширкати «Golden gate» ба ҳайси муҳандис ба фаъолият пардохтааст.

Солҳои 2013 - 2015 дар ширкати сохтмони «Ona Yourt» ба ҳайси муҳандиси соҳаи сохтмон кор кардааст.

Аз соли 2018 ба ширкати сохтмони «Spectra Bau GmbH» ба кор даромада, айни ҳол дар ҳамин ширкат фаъолият мекунад.

Сертификат оиди супоридани имтиҳонҳои номзадӣ (тахассусӣ) аз 27 марти соли 2021 таҳти рақами 1040 аз тарафи Донишгоҳи техникийи Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ дода шудааст.

Рохбари илмӣ: Акбаров Акрам—доктори меъморӣ, академики Академияи муҳандисии ҚТ, и.в. профессори кафедраи «Меъморӣ ва шаҳрсозӣ»-и Донишгоҳи техникийи Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ.

Дар натиҷаи таҳлили дифои диссертатсияи Муҳаммад Усмон Билим чаласа ба хулосаи зерин омад:

Мухимияти мавзӯ. Яке аз падидаҳои муҳим ва умумии ҷаҳони имрӯза афзоиши нуқтаҳои шаҳрӣ бо равияи шадиди шаҳршавӣ ва рӯзафзунии зиёдшавии шаҳрҳо мушоҳида мешавад.

Мушкилоти асосӣ, ки шаҳршавии Афғонистон бо он рӯ ба рӯ аст, харобии шароити муҳити зист ва тағйироти бенизоми маҳалҳои истиқоматии мардумӣ дар шаҳрҳо, ки ба раванди ноилочу ҳатмии харобии экологии шаҳрҳо овардааст. Дар чунин шароит ташаккули шаҳрҳо заминаи боварӣ аз ҳифзи муҳити зист бо фурсатҳои кофӣ машғул шудан ба кори шаҳрсозӣ ва ташкили шароити мутаносиб дар мавзӯҳои истиқоматиро тақозо мекунад. Баробари ин зарур аст, ки хизматрасониҳои одилонаи ҷамъиятӣ дар шаҳрҳо, дастрасии мардум ба замин ва сохтмони манзили арзон ва инкишофи

баробарӣ деҳот ва шаҳрҳо дар маҳалҳои сокиншудаи минтақаҳои марказии Афғонистон таъмин шуда бошанд.

Ба ҳамин далели имрӯза ниёз ба сиёсати навини шаҳрсозӣ ва барномаҳои замонавии сохтори шаҳрӣ дар асоси корбастҳои мутахассисони илми иқтисод ва ҷомеашиносӣ, сукуноти аҳоли ва муҳити зист, меъморон ва муҳандисони шаҳрсоз барои барномарезии шаҳрҳо ва ба тартиб овардани сохтори муҳити шаҳрӣ дар шароити имрӯзаи Афғонистони ҷангзада амри зарури сиёсати давлатӣ доништа мешавад.

Масалаи ассосии дарёфти равияи навини устувори ташаккули шаҳрҳои Афғонистон, дар ҳолати барқароршавии сулҳу салоҳи сохтори навини давлатдорӣ, бояд равияҳои пешқадами шаҳрсозиро дар минтақа муайян кунад, ки он омӯзиши чунин омилҳо ва масоили илмиро пеш мекунад:

- баррасии масъалаи оиди шаҳршиноӣ ва мавзӯҳои муҳими сукуноти аҳолии он ҳамчун асоси ташаккули шаҳрҳо аз диди сохтор ва ҷойгиршавии маҳалҳои шаҳрӣ;

- ҷамъовариҳои маълумоти мухталифи ташаккули сохтори шаҳрӣ барои омӯзиши риштаҳои тарроҳии шаҳрӣ, барномарезии сохтори шаҳрӣ, ташаккули шаҳру шаҳрсозӣ ва гуногунрангии меъмории шаҳрҳо;

- муайян кардани назарияи навини шаҳрсозӣ ва пешниҳод ба азнавсозии идоракунии фаъолияти шаҳрсозӣ оиди корбастҳои маҳалҳои истиқоматии шаҳрӣ, ҷиҳати тавсия барои ташаккули шаҳрҳои калон ва сохтани муҳити беҳтарини маҳалҳои зисти шаҳрӣ дар он;

- муайян намудани равияи илми тарроҳӣ дар сиёсати шаҳрсозӣ, аҳамият ва нақши он дар риштаи муҳими идоракунии фаъолияти шаҳрсозӣ ҳамчун асос дар барномарезии навини шаҳрҳои калони маркази вилоятҳои Афғонистон;

- Таҳияи барномаи навини ташаккули маҳалҳои истиқоматӣ дар сохтори шаҳри Кобул ва корбасти мемориву тарҳрезии он ҳамчун намуна барои минтақаҳои марказии наздикӯҳии Афғонистон.

Ташаккули қонунгузорӣ ягона роҳе аст, ки ҳукумати Ҷумҳурии Афғонистон айнаи замон дар самти идоракунии фаъолияти шаҳрсозӣ анҷом бошад.

Барои давлати Афғонистон низ чунин қонунҳои демократие, ки дар равияи шаҳрсозӣ ҳастанд аз қабилӣ «Кодекси шаҳрсозии Ҷумҳурии Афғонистон», «Кодекси манзилии Ҷумҳурии Афғонистон», «Кодекси замини Ҷумҳурии Афғонистон», ки ба қонунгузориҳои мавҷуда, аз ҷумла ба Конститутсияи амалкунандаи Ҷумҳурии Афғонистон, мутаносибии қонунӣ дошта бошад, бояд амалӣ карда шавад.

Моделҳои идеалии идоракунии шаҳрсозӣ аз се сатҳ бояд иборат бошад: умумидавлатӣ, минтақавӣ ва шаҳрӣ. Сатҳи давлатӣ ба сатҳи концептуалӣ ва қонунгузориҳои пирамидаи ҳокимият, ки ташаббускори ташаккул ва тағйир додани заминаи қонунгузориҳои фаъолияти шаҳрсозӣ мебошад, ки ба асоси он таъсир мерасонад. Сатҳи минтақавӣ салоҳият бояд ба сатҳи қонунгузориҳои идоракунии шаҳрсозӣ фаъолона таъсир расонад, ба таҳияи ҳуҷҷатҳои шаҳрсозӣ таъсири ҳалкунанда расонад ва манфиатҳои гуногунро дар миқёси

минтақа ва шаҳрдориҳои он пайваста ҳал мекунад. Сатҳи шаҳрӣ танҳо ба раванди таҳияи ҳуҷҷатҳои шаҳрсозӣ таъсир мерасонад, манфиатҳои шаҳрдорӣ аз рӯи табиати худ бениҳоят мушаххасанд ва бо хидмати як қаламрави муайяни шаҳр робита доранд, ки дар нақшаи Мастерплани шаҳр муайян карда мешаванд.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти гузаронидашуда. Эътимоднокии натиҷаҳои бадастомада бо истифодаи меъёру қоидаҳо ва усулҳои маъмули шаҳрсозӣ:

-таҳлили графикаи нақшаи маҳал ва коркарди маълумоти оморӣ оид ба рушди иҷтимоию иқтисодии шаҳрҳои калон - марказҳои вилоятҳои Афғонистон дар асоси омӯзиши Мастерплан муайян шудааст;

-сохтори тарроҳӣ ва бинокории маҳалҳо бо меёр ва усули муайянкунии сатҳи сохтмонӣ ва самаранокии истифодаи заминҳои шаҳр дар асоси истифода аз формулаҳои маъмули шаҳрсозӣ ҳисоб карда шудаанд;

-бинокорӣ дар рельефи номусоиди теппаҳо ва доманакӯҳӣ дар асоси меъёру қоидаҳои маъмули шаҳрсозӣ вобаста ба рельефи маҳал тарҳрезӣ ва корбасти лоихавӣ карда шудаанд.

Эътимоднокии муқаррароти асосии кори диссертатсия дар конференсияҳои илмию амалии байналмиллалӣ ва минтақавии зерин гузориш ва тасдиқ карда шуд: -Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ амалии аспирантон, магистрантон ва донишҷӯёни ДТТ ба номи академик М.С.Осимӣ «Илм барои рушди оянда» (ш. Душанбе, 2016); - Конференсияи байналхалқии илмӣ амалии аспирантон, магистрантон ва докторантони ДТТ ба номи академик М.С.Осимӣ «Илм барои рушди оянда» (ш. Душанбе, 2017с.); Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои муосири шаҳрсозӣ ва меъморӣ» Кумитаи «Меъморӣ ва сохтмони» назди Ҳукумати Ҷ.Т.(ш. Душанбе, 2019); -Паёми донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иқтисодӣ –иҷтимоӣ ва ҷамъиятӣ. (ш. Душанбе, 2017. №2/4); -Паёми донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ. -Душанбе, 2018. №1(45)); Ахбороти политехникӣ. (Риштаи таҳқиқотҳои муҳандисӣ) ДТТ ба номи академик М.С.Осимӣ. (ш. Душанбе, 2019 с №1(45); Ахбороти политехникӣ. (Риштаи таҳқиқотҳои муҳандисӣ) ДТТ ба номи академик М.С.Осимӣ. (ш. Душанбе, 2021с. №2) (52).

Мақсади таҳқиқоти диссертатсия: муайянкунии системаи нави идоракунии шаҳрӣ ва тақмили асосҳои методиву ҳуқуқии ташаккули сохтори тарроҳии шаҳрҳои калони маркази вилоятҳои Афғонистон дар ҳолати тараққиёти осоиштаи давлат мебошад.

Мавзӯи тадқиқот омилҳо ва шароитҳои таъсиррасон ба ташаккули сохтори банақшагирии шаҳрҳои калон дар шароити нави тағирёбӣ ва рушди шаҳрҳои маркази вилоятҳои Афғонистон.

Навоварии илмии диссертатсия дар он аст, ки муаллиф бори аввал:

- пешниҳодҳо оид ба барқарорсозии системаи шаҳрсозӣ бо мақсади рушди устувори шаҳрҳои калони марказҳои вилояти дар қаламрави минтақаи шаҳршавии бошиддати Афғонистон таҳия ва асоснок кардааст;

- пешниҳодҳои минтақавӣ оид ба ташаккули мавзеи истиқомати пастошӯна бо назардошти истифодаи самараноки анъанаҳои маҳаллӣ дар ташкили модули бинокории манзил дар релефҳои доманакӯҳии Афғонистон дар сохтори банақшагирии шаҳрҳои калон таҳия кардааст;

- бо назардошти шароити табиӣ-иқлимӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ, демографӣ ва моддию техникӣ рушди кишвар модели банақшагирии ташаккули форматсияҳои анъанавии истиқомати пастошӯна дар сохторҳои шаҳрҳои калони марказҳои вилояти пешниҳод кардааст;

- заминаи тавсиявии методӣ оид ба тарҳрезии шаклҳои ибтидоии шаҳрсозӣ - маҳаллаҳои анъанавӣ бо биноҳои истиқоматӣ ва маркази иҷтимоии дастраси мардумӣ бо истифода аз масолеҳи маҳаллӣ дар робита бо шароити рушди муосир ва ояндаи шаҳрҳои таърихӣ дар минтақаҳои кӯҳӣ пешниҳод гардидааст.

Муқаррароти номбаршуда, ки навигарии таҳқиқоти рисоларо тавсиф мекунанд, аз ҷониби муаллиф барои Ҷимоя пешниҳод карда шудааст.

Қисмати назариявии кори диссертационӣ дар хулосаи зерин мебошад:

- муайян кардани сиёсати навини шаҳрсозӣ ва пешниҳод ба азнавсозии идоракунии фаъолияти шаҳрсозӣ оиди корбастҳои маҳалҳои истиқомати шаҳрӣ, ҷиҳати тавсия барои ташаккули шаҳрҳои калон ва сохтани муҳити беҳтарини маҳалҳои зисти шаҳрӣ дар шароити доманакӯҳӣ;

- тавсияи равияи нави тарроҳӣ дар сиёсати шаҳрсозӣ, аҳамият ва нақши он дар риштаи муҳими идоракунии фаъолияти шаҳрсозӣ ҳамчун асос дар банақшагирии тарҳи ояндаи шаҳрҳои калони маркази вилоятҳои Афғонистон;

Манфиати амалии диссертатсия дар таҳияи Барномаи навини шаҳрсозӣ оиди ташаккули маҳалҳои истиқоматӣ дар сохтори шаҳри Кобул ва корбасти мемориву тарҳрезии он ҳамчун намуна барои мавзеҳои истиқомати шаҳрҳои калон дар минтақаҳои наздикӯҳии Афғонистон мебошад.

Равияи таҳқиқотии кори диссертационӣ ба шиносномаи таҳассуси илмии КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон: 05.23.22 – «Шаҳрсозӣ, тарҳрезии маҳалҳои зисти деҳот», аз он ҷумла қисматҳои назарияи шаҳрсозӣ, тарҳрезии минтақаҳо ва ноҳияҳо; бозсозӣ ва таҷдиди мавзеҳои истиқомати шаҳрҳо мувофиқ аст.

Кори диссертационии Билим Муҳаммад Усмон дар мавзӯи: «Барқароркунии системаи шаҳрсозӣ ва ташаккули сохтори тарҳи шаҳрҳои калони маркази вилоятҳои Афғонистон» барои Ҷимояи дараҷаи илмии

номзади меъморӣ аз рӯи ихтисоси 05.23.22 – «Шаҳрсозӣ, тархрезии маҳалҳои зисти деҳот» пешбарӣ карда мешавад.

Пуррагии ифодаи маводҳои диссертатсия дар мақолаҳои ба чоп расидаи унвонҷӯӣ. Мазмуни асосии таҳқиқоти рисолавӣ дар 7 маводи илмӣ ба чоп расонида шудааст. (ҳаҷми умумии 3,6 ҷ.ҷ, ҳиссаи унвонҷӯӣ 2,8ҷ.ҷ.), аз ин қорҳо, 4 мақола дар маҷаллаҳои илмии Рӯйхати ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳамроҳии роҳбари илмӣ доктор Акбаров А. ба чоп расонида шудааст.

Мазмуни асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар қорҳои зерини нашри илмии (аз номгӯи ҚОА) пурра ба чоп расонида шудааст):

Паёми донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иқтисодӣ – иҷтимоӣ ва ҷамъиятӣ;

Паёми донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ.

(Вестник Таджикского технического университета).

Дастовардҳои илмии диссертатсия дар нашрияҳои зерини илмӣ ба чоп расидаанд:

Мақолаҳо дар маҷаллаҳои илмии Рӯйхати ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

1. Хунари меъморӣ ва роҳсозӣ дар Афғонистон. Паёми донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иқтисодӣ – иҷтимоӣ ва ҷамъиятӣ.. -Душанбе, 2017. №2/4. -Саҳ. 132-134.

2. Вазъияти феъли ва ташаккули сохтори роҳҳо дар ноҳияҳои Афғонистон. Паёми донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ.// А.Аkbаров, У. Билим/ -Душанбе, 2018. №1(45) - С.123-126

3. Хусусиятҳои иқлимиву табиӣ ва сокиншавии маҳалҳои Афғонистон дар ташаккулёбии шаҳру деҳоти он. Паёми донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ.// У. Билим, А.Аkbаров/ -Душанбе, 2019. №1(45) - С.122-125.

4. Проблемы и перспективы совершенствования планировочной организация городов в условиях Афганистана. Паёми донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ. // А.Аkbаров, У. Билим,/ - Душанбе, 2021. №2(52) - С.90-96.

5. Масъалаҳои шаҳрсозӣ дар шароити имрӯзаи шаҳршавӣ дар Ҷумҳурии Афғонистон. Сборник докладов республиканской научно-практической конференции на тему «Современные задачи градостроительства и архитектуры». 2019. – с.254-258.

ХУЛОСАҶОИ УМУМӢ

Натиҷаҳои асосии илмӣ ва амалии рисола, ки дар иҷроиши кори диссертатсионӣ ба даст оварда шудааст дар хулосаҳои зерин омадааст:

1. Дар айни замон дар бисёр минтақаҳои шаҳршаванда — шаҳрҳои калони марказҳои вилоятҳои Афғонистон тамоюли тез афзудани шумораи аҳоли ва васеъшавии масоҳати шаҳрӣ мушоҳида карда мешавад. Ин тамоюлҳои рушди шаҳрҳо дар шароити Ҷумҳурии Исломи консепсияи дақиқи рушд, сарҳади дақиқи сохторҳои шаҳрӣ ва андозаи меъёри қаламравро надоранд. Минтақаҳои ҳамшафати шаҳр заминҳои кишоварзиро дар бар мегиранд. Дар шаҳрҳо барои сохтани хонаҳои истикоматии замонавии ободу зебои шаҳрӣ ва хизмати маишӣ замин намерасад. Ба ҷои ин, чунон ки таҳлили маҳалҳои истикоматии биноҳои камшоъна нишон медиҳад, истифодаи оқилонаи заминҳои зери биноҳои фарсуда ва номуташаккили истикоматии шаҳрҳо ба назар мерасад.

2. Дар асоси тадқиқот муайян карда шуд, ки марказҳои 34 вилояти Афғонистонро метавон ба 5 системаи типологии шаҳрҳои калон — муҳимтарин марказҳои аҳолинишини вилоятҳо, аз ҷумла шаҳри Кобул — маркази молиявӣ сиёсии кишвар гардидааст. Инчунин, чор маркази вилоятӣ фаъолиятҳои устувор бо зиёда аз 300 ҳазор нафар аҳолиаш, аз ҷумла Хирот (дар қисми ғарбӣ); Қандаҳор (қисми ҷанубӣ); Мазори Шариф (қисми шимолӣ); ва Чалолобод (марказӣ) шудааст.

3. Тадқиқот дар минтақаҳои шаҳрӣ нишон дод, ки сабаби кам будани зичии аҳоли дар шаҳрҳои бузурги Афғонистон маъмулан масоҳати зиёди қитъаҳои обод ва заминҳои холӣ дар ҳудуди шаҳрҳост. Масалан, дар шаҳрҳои калон ба ҳисоби миёна сеяки маҳалҳои аҳолинишин замини холӣ доранд (дар Хирот 42 фоизи тамоми заминҳои обод холӣ аст). Дар ҳудуди шаҳри Кобул ба қадри қифоя замини озод ва азҳуднашуда мавҷуд аст, ки то 1,5 миллион нафар аҳолиро метавонад қабул кунад. Барои дастрасӣ ва самаранок истифодабарии заминҳои зикршуда дар мавриди банақшагирии стратегӣ, маскани ва фаъолияти шаҳрсозӣ, идоракунии маъмури ва мудирияти беҳтари замин, таҳия ва тадориқи заминҳои бекорхобида бо сарфаи онҳо барои истифодаҳои маҳаллаҳои истиқоматӣ, санъатӣ ва тижоратӣ, доштани як барномаи милли ҳамаҷун як ниёзи фаврӣ ба ҳисоб гирифтани лозим аст.

4. Таҳлили ҳолати имрӯзаи банақшагири ва тараққиёти пойтахти Кобул ва марказҳои минтақаҳои калони ҷумҳурӣ: - Қандаҳору Мазори Шариф, Кундуз ва Хирот нишон дод, ки ҳамаи теппаҳо ва кӯҳҳои атрофи шаҳрҳо аз ҷониби муҳоҷирон. ки биноҳои истикоматии пастшоънаи фарсуда ва зичиашон кам бо симои меъмурии тамоман вайрон сохта шудаанд. Дар ин шаҳрҳои Афғонистон замини кофӣ вуҷуд дорад, ки дар оянда тамоми рушди шаҳрҳо дар бар гирад. Мушкилоти ягона имконнопазирии дастрасии соқинони

табақаҳои гуногуни иҷтимоии дорои даромади кам ба заминҳои шаҳрӣ мебошад, ки боиси кам будани зичии аҳоли, биноҳои фарсуда ва набудани хизматрасонии ҷамъиятӣ дар онҳо, инчунин омода набудани замин барои сохтмон гардидааст. Сабаби зичии пасти аҳоли дар шаҳрҳои калони Афғонистон ба таври умум мавҷудияти масоҳати бузурги тақсимшуда ва мавҷудияти замини аз бинокорӣ холӣ мебошад.

5. Инкишофи ғайрирасмӣ муҳоҷирон ва бозгаштагон боиси истифода нолоиқ ва ношоистаи замин дар шаҳрҳои калони Афғонистон ва асоси рушди маҳалҳои носолими ва меъморияти бетартиби шаҳрӣ гардидаанд. Густариши заминҳои озодшуда болои минтақаҳои номуносиб монанди доманаҳои паҳновари тепаҳо, заминҳои селомад ва ҳосилхез, ишғоли ғайри қонунии замин ё «ишғоли замин» аз тариқи IDPs аст. Бозгаштагон аз муҳоҷират, муҳоҷирони дохилӣ ва аҳолии деҳот ё дигар камбизоатони шаҳрӣ низ ба густариши заминҳои раҳишӣ кӯмак намудаанд. Дар ҳолати ҳозира хонасозии оилаҳо дар заминҳои номуносиб ва хатарноки талу тепаҳо имкони пешгирии карданро надорад.

6. Дар натиҷаи таҳқиқ маълум гардид, ки таҳияи барномаҳои возеҳи миллӣ ва нақшаҳои зарурии рушди шаҳрҳои калону бузурги Афғонистон (масалан, «Сиёсати шаҳрсозӣ» ва «Кадастри шаҳрсозӣ») ва махсус барномаҳои стратегӣ устувории рушд ва рушди мутаносиби шаҳрро афзоиш медиҳанд. Ба ин муносибат тартиб додани барномаи иҷтимоию иқтисодии тараккиёти минтақаҳои асосии мамлакат ва муайян намудани самтҳои асосии инкишофи инфраструктураи шаҳр ва системаи хизмати маишии шаҳрҳои калон — марказҳои вилоятҳои Ҷумҳурии Афғонистон аҳамияти калон дорад.

7. Танзими шаҳрсозӣ бо танзими иҷтимоию иқтисодии рушди шаҳр алоқамандии зич дорад ва мақсад дар он аст, ки яке аз воситаҳои асосии расидан ба ҳадафҳои дорои аҳамияти иҷтимоии рушди шаҳр мебошад. Системаи танзими шаҳрро танҳо бо таҳияи ҳуҷҷатҳои шаҳрсозӣ коҳиш додан мумкин нест, чунон ки аксар вақт дар амал чунин фаъолият самарабахш намешавад. Самаранокии раванди назорат (танзим) дар системаи шаҳрсозӣ танҳо дар сурате ба даст оварда мешавад, ки ин раванд бо назардошти ғояҳои илмӣ муосир дар бораи объекти идоракунӣ ва усулҳои ҳуқуқии назорат ташкил карда шавад.

8. Хисобу китоби мо нишон дод, ки дар аксар шаҳрҳо — марказҳои вилоятии Афғонистон участкаҳои иловагии заминҳои шаҳрро ба танзими пешбинишудаи ободонии шаҳр барои аҳолинишини 3,6 миллион нафар сокинони нав бидуни талаботи махсус барои сохтмони биноҳои манзилӣ мутобик кардан мумкин аст. Вале таҳқиқотҳо нишон дод, ки биноҳои баландошӯна дар қитаҳои дохилишаҳрӣ, ки релефашон душвор аст, масъалаҳои муҳандисии зиёдеро дар истифодаи биноҳои манзилӣ ба миён

меоранд. Ба ин мақсад, аз рӯи принципи нави баплангирӣ ва сохтани маҳалҳои истиқоматӣ, аз рӯи усулҳои пешқадами тартиб додани нақшаи генералии шаҳр дар ноҳияҳои релефаш душвор бо истифодаи самараноки минтақаҳои наздишаҳрӣ, ки заминҳои эҳтиётӣ доранд, лоиҳаҳои биноҳои истиқоматиро дар асоси сохтмони камманзилаи зинашакл дар онҳо ҳамчун роҳи қулай ва хуби шаҳрсозӣ зарур доништа мешавад.

Семинари илмӣ назди Маркази илмӣ-тадқиқотии «Сохтмон ва меъморӣ» ПИТ «Политехник» Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи акад. М.С.Осимӣ кори диссертатсионии Билим Мухаммад Усмоноро дар мавзӯи «Барқароркунии системаи шаҳрсозӣ ва ташаккули сохтори тарҳи шаҳрҳои калони маркази вилоятҳои Афғонистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади меъморӣ аз рӯи ихтисоси 05.23.22 – «Шаҳрсозӣ, банақшагирии шаҳраҳои деҳот» шунида ва муҳокима намуда

Қарор кард:

1. Кори диссертатсионии Билим Мухаммад Усмоноро дар мавзӯи «Барқароркунии системаи шаҳрсозӣ ва ташаккули сохтори тарҳи шаҳрҳои калони маркази вилоятҳои Афғонистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади меъморӣ аз рӯи ихтисоси 05.23.22 – «Шаҳрсозӣ, банақшагирии шаҳраҳои деҳот» мувофиқи шиносномаи ихтисоси мазкур буда, ҷовобгӯи талаботи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон буда нисбати рисолаҳои номзадӣ мувофиқ мебошад. (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тасдиқи низомномаи умумӣ, тартиби додани дараҷаи илмӣ ва унвои илмӣ дотсент, профессор» ва тартиби бақайдгирии давлатии диссертатсияҳои Ҷимояшуда аз 30 июни соли 2021, таҳти №267).

2. Барои дифои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади меъморӣ аз рӯи ихтисоси: 05.23.22 - Шаҳрсозӣ, банақшагирии шаҳраҳои деҳот тавсия дода шавад.

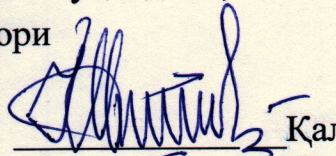
Хулоса дар семинари васеъи илмӣ назди Маркази илмӣ-тадқиқотии «Сохтмон ва меъморӣ»-и Институти илмӣ-тадқиқотии «Политехник»-и назди Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ ба овоз монда чунин қабул шуд:

Дар маҷлис 24 нафар, аз он ҷумла 8 доктори илм ва 16 номзади илм ширкат варзиданд. Натиҷаи овоздиҳӣ чунин шуд:

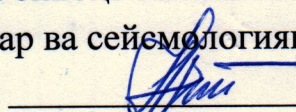
«Тарафдор» - 24 нафар, «зид» - нест, «бетараф» - нест.

Суратчаласаи № 3 аз 25 июни соли 2022.

Сардори Маркази илмӣ-тадқиқоти «Соҳтмон ва меъмори» -и
Институти илмӣ-тадқиқоти «Политехник», назди ДТТ
ба номи акад. М.С. Осимӣ, академики Академияи
муҳандисии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
узви вобастаи Академияи байналмилалии муҳандисӣ,
доктори илмҳои техникӣ, и. в. профессори
кафедраи «СС ва Ш» ДТТ ба номи
академик М.С. Осимӣ.

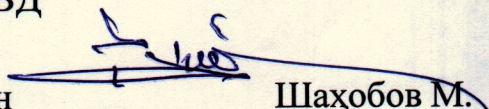

Қаландарбеков И.
ИМЗО

Роҳбари Семинари илмӣ назди Маркази илмӣ-
тадқиқоти «Соҳтмон ва меъмори»-и Донишгоҳи
техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ,
Мудир лабораторияи зилзилатобоварии биноҳо ва иншооти Институти
геология, соҳтмони ба заминчумбитобовар ва сейсмологияи АМИТ,
узви вобастаи АМИТ, д.и.т., профессор

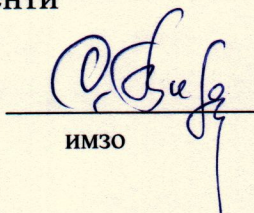

Низомов Ҷ.Н.
ИМЗО

Тақризгарон:

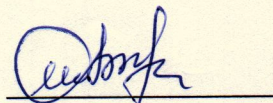
Устои меъмори, Мушовири директори КВД
«ПИТСМ» назди Кумитаи меъмори ва
соҳтмони Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Шаҳобов М.
ИМЗО

Доктори илмҳои таърих, меъмори, и.в. дотсенти
кафедраи «Дизайни муҳити меъмори ва
тармим»-и ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ

Тиллоев С.С.
ИМЗО

Котиби илмӣ семинари илмӣ,
доктори PhD, муаллими
калони кафедраи «МБ ва И»-и
ДТТ ба номи акад. М.С.Осимӣ

Шокиров Р.М.
ИМЗО